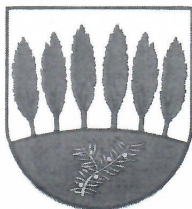

Нижня Ядлова: Жытелів не є вельо, но в селі не є ані єден дім порожній

Ян Макара, родак з Нижньої Ядлової, русиньского села Свідницького округу, жыючий в Споеных штатах Амерыки, напісав в 1992-ім році Баладу о Нижній Ядлоўй. В ній ся пише: „Ой Ядлівко, красны потік, быв ты есь даколи, як я ходив іші босый по ядлівскім полі. Теперь воды у нім мало, банюры ся в нім стратили, не множать ся раки, рыбы, як ся там множили...“.

Петро Кімак - Фейко

Нижня Ядлова лежить в северній часті Низких Бескідів, в долині Ядлівского потока, од северу протікаючого до Ондавы, в надморській вышці коло 295 м.

Із історії Нижньої Ядлоўй

Першы пісомны документ о селі выникнув у 1559-ім році, кедь Спішска капітула потвердила зновупризначіня Гашпара Шередія до властничства маєтків панства Маковіця, котрого частьов была і Нижня Ядлова. Заселіня выбудовав шолтіс на закупнім праві в долині, де ся часто находив ядловець.

В році 1600 мало заселіня шість обываных підданьских домів, але і дім шолтіса. Заселіня ся роками поступно звекшывало. В році 1618 шолтіство з млином належало уж трьом обывам. Містному священикови належали фундушы в розсягу єдного цілого підданьского газдівства.

Нижня Ядлова належала ку русиньским селам на панстві Маковіця. В часі першого списованя жытелів, в році 1787, было в селі 23 домів і 155 жытелів, в році 1828 мало село 21 домів і 171 жытелів, і в році 1900 мала Нижня Ядлова 171 жытелів. Жытели ся в минулости занимали традічно польногосподарьством і годованьом домашньої худобы.

До жывота людей в Нижній Ядлоўй барз негатывно засягла Перша світова война. 18-го януара 1915-го року од верху Рогуля пришли до села вояци. Найвекшы бої ся одбыли в части хотаря званім „Гілніці“. В тім тяжкім бою пришло о жылот 7 Росіянів і 35 австро-угорьских вояків, котры были

похованы коло каплічкы, а пізніше ексгумованы до Верлиха.

Аж третина села была зничена і пошкоджена в Другій світовій войні. Повинна евакуація в 1944-ім році до Гіралтовец і околиці не была досправды ничім приемным. Взяти лем то, што могли однести або одвезти. Почас цілой драгы до назначеных сел переживали лем смутны моменты.

Жытелі Нижньої Ядлоўй до року 1949-го жыли головно в деревяных хыжах выбудованых перед 50-ма аж 70-ма роками. В них были лем дві містности - ізба і сіні. Мурованы домы были лем два. Єден жыдівський, в котрім в тім часі жыли лем дві родины, і то Юрай Джупін і Йосиф Джупін - шовгрове. В другім домі жив Ян Мигаль. Тоту хыжу выбудовав його отець, кедь пришов домів до родного села з Амерыки по Першій світовій войні. Окрем тых домів в селі была і мурована школа.

За першой Чехословацькой републікі і на початку войны в Нижній Ядлоўй мав свій обход і корчму Жыд Вовчко Вайнбенгер, аж до року 1942, коли їх депортовали Німці.

Споминаючі Німців, треба повісти, же до села пришли при уступі першы раз 25-го септембра 1944-го року зо Свідника, Ладомировой, Капішовой і Кружльова. 20-го октобра 1944-го року Німці дали выголосити бубнованьом жытелям, жебы до двох днів зохабили село і одышли в напрямі на запад к Ліптовскому Мікулашу. Люди з Нижньої Ядлоўй жыли там по домах у окремых газдів аж до закончіня фронту, то є 19-го януара 1945-го року.

Новша історія і сучасность

Новы сторінкы жывота села ся зачали писати по ослободжіню села в януарі 1945-го року. По році 1948 были збудованы мурованы хыжы з цеглы за помочи штату. 29-го децембра 1953-го року было село

електрифіковане. Телефонічна лінка была до села запроваджена в ноямбрі того самого року.

З рока на рік ся жывотна уровень Нижноядлівчанів піднімала. На зачатку 1990-тых років, по Баршановій революції із 17-го ноямбра 1989-го року, настали зміны в нашій сполочности. Пав тоталітны социалістичны режим, котрый вычеряла демократічна сістема. І так 1-го януара 1991-го року був зрушений Містны народны выбор, котры од року 1945 рјадив ход села, і був установлений Сельскы уряд.

Газ був до села запроваджены в році 1997. В 2008-ім році був збудованы Дім смутку. Школованя дітей в школі у Вышній Ядлоўй ся одбывало лем пятьдесят років. Школа была дефінітывно зрушена в 1976-ім році. Теперь в тій будові є православна фара. В Нижній Ядлоўй жыють передовшыткым віруючі православного віросповіданя.

До року 1906 ту стояв деревяны Грекокатолицькы храм зачатя святого Йоана Крестителя. Од року 1914 в селі стоїть Грекокатолицькы храм Покровы Пресвятой Богородіці. Новы Православны храм зачатя святого Йоана Крестителя був высвяченый в році 2002. Є ту і нововыбудована мурована каплічка. В катастрі села ся находять три деревяны хресты і єден камяны на сельскім цінтері.

Алена Джупінова є старостков села уж довшы час. То, же є добров газдынью в селі, най вас пересвідчіть бісіда з ньов.

Пані старостко, перед вашым селом є якбач хатова область. Належить до вашого хотаря? Значіть, може сьте великым селом, кедь сьте дакотры хатарі записаны, же мають тырвале перебуваня у Нижній Ядлоўй, ці ніт?

Перша половина хатовой области належить до нашего села, а друга ку місту Свідник. Што ся тыкать тырвалаго

перебывања, не ё тому так. Лем люди в єднім домі, котрый належыць до нашого хотаря, суть записаны, же маюць тырвале перебывања в нашым селі. Решта людей суть обывателі міста Свідник, котры ту прыйдуць лем оддыховати на свої загородкы, оддыхнути до нашой прыроды.

Яке чісло обывателів мате, і што выштыко в селі мож найти?

Днесь маме 99 обывателів. Єден рік сьме мали і над сто жытелів, але в тім році нам четверо людей одышло до вічності. В нашым селі жые главні тота найстарша ґенерація, а в тім прыпадзі може і пасуе повісти, же добрі, же хоць она ту жые, бо тоты молодшы річнны скоріше утікаюць з прычыны глядана новых родинных домів. Таким способом ся село ходем дакус омолоділо.

В Нижній Ядловій маме два храмы. З того єден храм запертый. Іде о ґрекокатолицьку церьков, котра днесь не служыць свайому цілю, і православну церьков. В селі маме і каплічку, де раз за рік ся при ній одбываць Служба Божа. Интересне є і то, же в нашым хотарі ся находить і аэропорт міста Свідник, промысловый парк, котрый іщі лем зачынаць свою роботу, і про звекшаваня робітноты нашого села, може і нашого рэгіону, є то добра вісьць, бо прынесе далшы робочі місця про нашых людей.

З того што бісідуете мож выдэдуковати, же ваше село не чакать занік, але скоріше развіток, далша екзістенція.

Вірю, же тому так є. Уж лем зато, же приходжаюць ту далшы люди зо Свідника і хотять ту жыти. Є досправды великый інтерес о фондушы в нашым селі. Но мушу повісти, же і кедь маме в Нижній Ядловій докінчаны управы фондушів, маме в евіденції вельо польногосподарьской землі, но фондушів на будованя родинных домів не маме. А ту треба іщі повісти, же каждый існуючій дім в селі є хоснований будь нашым обывательом села, або родакамі з нашого села. Тым хочю повісти, же не маме ані єден дім в селі порожній.

Пані старостко, мате ґаз, воду, каналізацію?

ґаз і воду маме, каналізацію не маме, з чім є велика праблема, бо вывоз жумп не є так частый як бы сьме потребовали. Треба довог чекати на вывоз. Вірїме, же раз і ку реалізації той каналізації прыйде.

Наперек тому, же сьте маленькым селом, відіти, же належыте ку успішным селам. Можете ся похваліти реалізаціям даякых праяектів за послідній час?

Кедь была пандемія, так сьме зачали з реконструкціям пожарной збройніці, маме прыправлену праяектову документацію на протиповодньовы актывіты в інтравілані села. Маме підписаны документацы на выставбу автобусовых заставок в селі, чэрэз містну акчну ґрупу Дукля маме поданы праяект на реконструкцію моста пры сельскім уряді. Тот праяект уж є передложены на уряді Польногосподарьской платобной аґентуры, де є в штадію рішіння і чекаме на схваління фінанчнэй дотації на реконструкцію нашого моста.

То є міліонувый праяект, котрый сьте мі спомінали на зачатку нашой бісіды?

Ніт, то не є тот праяект. Іде о праяект реалізації выбудованя 5-ох кілометрів польных драг і выбудованю одводнюючій рїгол в екстравілані нашого села.

Де є жрідло вашого успіху? Даріть ся вам і можуть вам дакотры старостове в тыхості і завідіти.

Робіти, тьяжко робіти і комуніковати з людми.

Може мате даякого знамого на даякім окреснім, крайскім уряді ці на міністерстві? Прызнайте ся...

Ніт, не є то так. Мушу іщі спомянути, же ся нам подарыло двараз здобыты дотацію з рэзервы влады. Тішыць ня о то веце тота дотація, же не мам ані прыналежноту ку втродгыйшній політїчній ґарнітурі, но прядці мі влада про наше село дотацію двараз схваліла. В першым прыпадзі ся нам подарыло затепліты часть сельского уряду, де є днесь фарьскый

уряд, а в другім прыпадзі сьме зрэконтштруовали часть сельского уряду.

Тым хочете може повісти і то, же досправды треба лем робіти, мати кус щастя і діло ся може подарыти. Нетреба за успіхом старосты глядати лем політїчну прыналежноту?

Мате правду. Не є то лем о політїці. Так напрыклад в прыпадзі фарьского уряду, смію ся, же є то тым, же сьме собі то „вымолили“, же ся нам то подарыло. Будова теперь сельского уряду так само стала красшов і думам собі, же і обывателі Нижньої Ядловой суть з выслідком того праяекту барз спокійны. Главні нашы найстаршы обывателі суть рады, же не мусяць за выбавльованьом на нашым уряді ходыти на першы штук, але канцеларії маме долов, што было і замірм реалізації того праяекту.

Реалізуете много праяектів. З боку вашых обывателів мате підпору, помагаюць вам пры іх реалізації?

Треба повісти, же маме главні перестаріле обывательство. Но з другога боку уж знам, за кым можу прыйти і знать мі, як старостці села, помочі. Там не віджу потім праблему.

Даколи на каждім селі была корчма і обход, як є то у вашім прыпадзі?

Не маме ту ані корчму, ані обход.

Та як ся люди стрічаюць?

Уж майже ньяк ся нашы люди не стрічаюць. Барз неґатывно тому помогла і днешня пандемія, котра нас на цілім світі страшыць. Люди ся веце завдякы ньой заперли до себе і перестали жыти так, як то было даколи в нашым селі. І то так є не лем в Нижній Ядловій. ■

